

19 września 2012

Stanisław Cichocki, Katarzyna Saczuk,
Paweł Strzelecki, Joanna Tyrowicz,
Robert Wyszynski

NOTATKA

Kwartalny raport o rynku pracy - II kwartał 2012 r.

Streszczenie

- Dane za 2q2012 (zarówno z przedsiębiorstw jak i z BAEL) wskazują na zatrzymanie wzrostu liczby pracujących kw/kw, choć dynamiki r/r pomimo spadku pozostają dodatnie. Do spadku dynamiki pracujących r/r przyczynił się wyraźny spadek zatrudnienia w przemyśle i rolnictwie oraz spowolnienie wzrostu liczby pracujących w usługach. Niewielki wzrost pracujących r/r był efektem wzrostu liczby kontraktów na czas określony. Na zmniejszenie intensywności wykorzystania pracy wskazuje z kolei wyraźne zmniejszenie się liczby przepracowanych godzin.
- Analiza przepływów na rynku pracy w 2q2012 wskazuje na symptomy słabnięcia popytu na pracę – spadek prawdopodobieństwa znalezienia pracy przez osoby bezrobotne. W dalszym ciągu relatywnie niewielkie pozostają odpływy do nieaktywności zarówno osób pracujących (głównie na emerytury) jak i osób bezrobotnych (tzw. efekt zniechęcenia).
- Systematycznie rośnie stopa bezrobocia (zarówno BAEL jak i rejestrowana). W 2q2012 kontynuowana była tendencja wzrostu podaży pracy, który był wyraźnie wyższy od słabnącego popytu na pracę. Podobnie jak w poprzednich kwartałach wzrost podaży pracy wynikał głównie z szybko rosnącej aktywności na rynku pracy osób w wieku przedemerytalnym. Większość młodych osób pojawiających się na rynku pracy trafiało do bezrobocia.
- Wzrost współczynnika aktywności zawodowej dotyczył tylko osób w wieku 45-59/64 lata, i wpłynął na nieznaczny wzrost aktywności zawodowej w całej populacji.

- Tempo wzrostu płac w gospodarce w 2q2012 spadło do 3,9% r/r (5,2% r/r w 1q2012). Największy wpływ na spadek dynamiki miał wyraźnie wolniejszy wzrost w sektorze przedsiębiorstw oraz w administracji publicznej.
- Niższe tempo wzrostu wynagrodzeń w 2q2012, szło w parze ze spadkiem dynamiki PKB. W rezultacie dynamika nominalnych jednostkowych kosztów pracy w gospodarce narodowej nie uległa istotnym zmianom.
- W dłuższej perspektywie aktualna prognoza NECMOD wskazuje na prawdopodobną kontynuację negatywnych tendencji na rynku pracy m.in. spadek zatrudnienia w latach 2013-2014 oraz stabilizację dynamiki wynagrodzeń do 2013 roku.

Spis treści:

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ	2
II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE	8
III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY	11
IV. WYNAGRODZENIA, WYDAJNOŚĆ I KOSZTY PRACY	12
V. RYNEK PRACY W POLSCE NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW	14
ANEKS: TERMINY I DEFINICJE	16

Analizy pogłębione:

Ramka 1. Co czeka polski rynek pracy?	7
Ramka 2. Czy w Polsce rośnie bezrobocie strukturalne?	10

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ

Pracujący

Od drugiej połowy 2011 roku, dane BAEL wskazują na stabilizację liczby pracujących i zatrudnionych. W 2q2012 utrzymaniu zatrudnienia na poziomie praktycznie niezmiennym w ujęciu kwartalnym, towarzyszyły stabilizacja lub nieznaczne wzrosty w ujęciu rocznym, przy braku oznak znaczącego ożywienia po stronie popytu na pracę i nadal wysokiej niepewności co do przyszłego rozwoju sytuacji gospodarczej. Do obniżenia dynamiki zatrudnienia w porównaniu z poprzednim kwartałem przyczyniły się głównie spadki odnotowane w przemyśle i rolnictwie. Dodatkowo tempo wzrostu utrzymane zostało dzięki zwiększeniu liczby pracujących najemnie na czas określony.

Zgodnie z wynikami BAEL liczba pracujących w gospodarce narodowej rosła w 2q2012 w tempie 0,3% r/r (sa), tj. o ok. 0,3 pp. wolniej niż w poprzednim kwartale. W ujęciu kw/kw dynamika liczby pracujących pozostała nieznacznie dodatnia i wyniosła po odsezonowaniu 0,1% (Wykres nr 1). Liczba pracujących poza rolnictwem wzrosła w tym samym czasie o 1,0% r/r (sa).

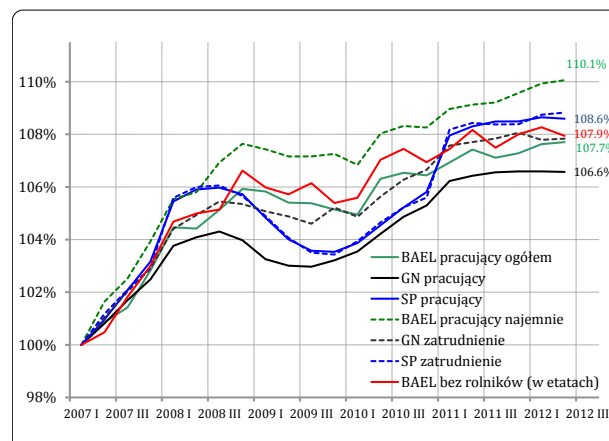
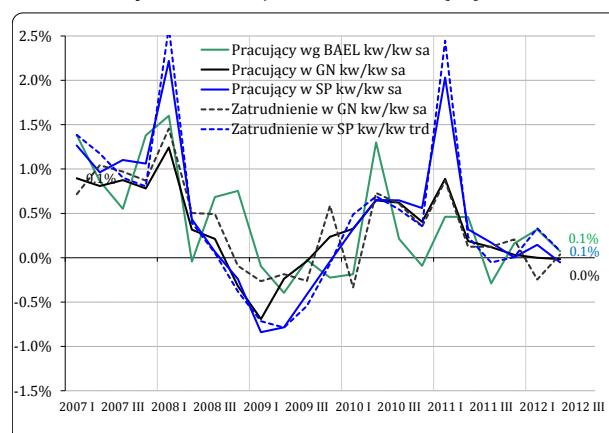
Nieco słabszym tempem wzrostu charakteryzowało się przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej wg danych ze sprawozdawczości podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9. W 1q2012 wzrosło ono o 0,1% r/r (sa) tj. o 0,1 pp. wolniej niż w poprzednim okresie, zaś w ujęciu kwartalnym dynamika zatrudnienia była zbliżona do zera.

Dane za ostatnie dwa kwartały oraz zmiany zatrudnienia w SP wskazują na szybsze pojawienie się oznak stagnacji popytu na pracę niż przewidywano w projekcji NECMOD z lipca 2012 r.

Do utrzymania niewielkiego wzrostu r/r liczby pracujących BAEL w 1q2012 przyczyniło się (Wykres nr 2), przede wszystkim utrzymanie dynamiki zatrudnienia najemnego na poziomie zbliżonym do poprzedniego kwartału (0,8% r/r sa wobec 0,9% r/r w 1q2012). Wyraźnie spadła natomiast liczba pracujących na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym (-0,9% r/r sa wobec -0,1% r/r w 1q2012).

Wykres nr 1

Dynamiki kw/kw oraz indeks jednopodstawowy (2007q1=100) liczby pracujących wg BAEL, wg danych ze sprawozdawczości podmiotów powyżej 9 zatrudnionych dla całej GN oraz dla SP (sa)

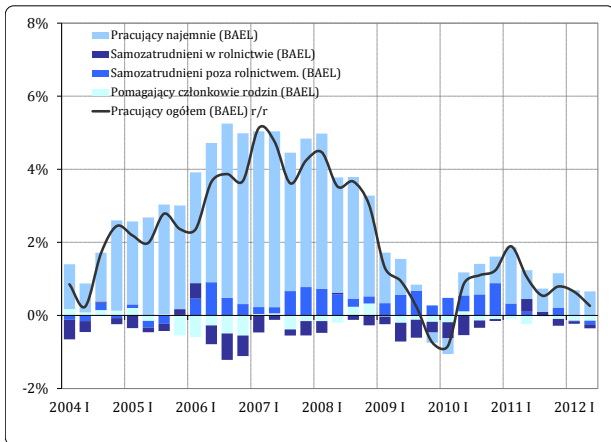

Spadki liczby pracujących odnotowano także wśród pomagających członków rodzin i samozatrudnionych w rolnictwie. W kolejnych kwartałach 2012 r. na dynamikę liczby osób pracujących na własny rachunek będzie najprawdopodobniej negatywnie oddziaływać ograniczona dostępność środków z Funduszu Pracy, przeznaczonych na wsparcie bezrobotnych w podejmowaniu przez nich działalności gospodarczej¹.

¹ W lipcu 2012 r. zwiększono pulę środków dostępnych na aktywne polityki rynku pracy o 500 mln zł, a ustawa budżetowa na 2013 r. przewiduje wprowadzenie zwiększenia środków na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu do 4,7 mld zł, tj. o 1 mld zł więcej w stosunku do

Wykres nr 2

Kontrybucja zmian dynamiki r/r liczby pracujących wg wybranych kategorii zatrudnienia do zmian dynamiki liczby pracujących BAEL ogółem

Odsezonowane dane BAEL w podziale na podstawowe sektory wskazują, że odnotowany w 2q2012 wzrost liczby pracujących należy przypisać głównie sektorowi usługowemu, ale i tutaj dynamika zatrudnienia obniża się (0,7% r/r wobec 1,1% r/r w 1q2012). W sektorze przemysłowym liczba pracujących spadła w stosunku do ubiegłego roku o 2,0%, zaś w rolnictwie obniżyła się o 1,9% (sa). W ujęciu kwartalnym (Wykres nr 3) tradycyjnie ujemnej dynamice w rolnictwie (-0,5% sa) towarzyszyły spadki także w sektorze przemysłowym² (o 1,7% sa). W samym sektorze przemysłowym wyjątek stanowiło budownictwo, w którym dynamika liczby pracujących po odsezonowaniu wprawdzie nieznacznie obniżyła się, ale pozostała dodatnia (wg danych ze sprawozdawczości podmiotów pow. 9). Spadła natomiast w ujęciu kwartalnym liczba pracujących w sektorze usługowym (-0,1% kw/kw sa wobec 0,3% w 1q2012).

Tendencje w zakresie kształtowania się liczby pracujących oraz produkcji wiążą się z fazą cyklu koniunkturalnego oraz specyfiką zmian strukturalnych, jakie zachodzą w Polsce. Analiza długookresowych zmian zatrudnienia i PKB w ostatnich latach (por. Ramka nr 1) wskazuje, że postępującemu spowolnieniu długookresowej tendencji wzrostowej PKB wciąż towarzyszy

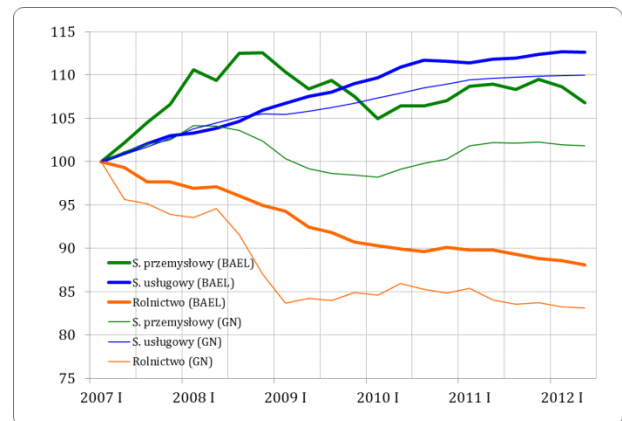
poprzedniego roku. Jest to jednak kwota nadal o blisko 50% niższa niż w 2010 r. i mniej niż 50% Funduszu Pracy.

² Sektor przemysłowy w BAEL zawiera przemysł (tj. przetwórstwo przemysłowe, górnictwo, zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę) oraz budownictwo.

długookresowa tendencja wzrostowa poziomu zatrudnienia. Efektami tych zmian wynikających ze strukturalnych przekształceń gospodarki jest obniżający się poziom wzrostu gospodarczego zwiększającego liczbę miejsc pracy (*job-less growth*) oraz coraz wolniejszy długookresowy wzrost wydajności pracy.

Wykres nr 3

Indeks jednopodstawowy (2007q1=100) liczby pracujących wg BAEL oraz wg danych ze sprawozdawczości podmiotów powyżej 9 dla całej GN w głównych gałęziach gospodarki (sa)

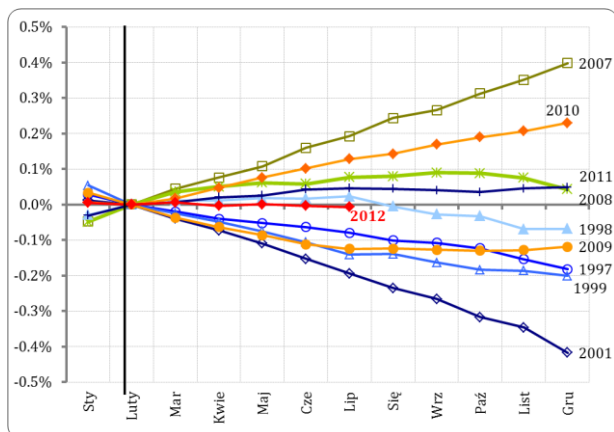
Zachowanie zatrudnienia jest konsekwencją zmian sytuacji ekonomicznej poszczególnych branż, ocenianej przy pomocy realnego tempa wzrostu Wartości Dodanej Brutto (WDB). Roczne tempo wzrostu WDB w budownictwie obniżyło się do poziomów nienotowanych w II kwartale na przestrzeni ostatnich 7 lat (1,4% r/r wobec 9,6% r/r w 1q2012 i średniej dla II kwartału na poziomie 9,8 w latach 2005-2012). Przekłada się to na znaczne obniżenie dynamiki zatrudnienia w tej branży. Dynamika WDB w usługach rynkowych była w pierwszej połowie 2012 roku nieco wyższa niż obserwowana w pierwszej połowie 2011 roku (przeciętnie 3,6% wobec 2,5%) co skutkuje względnie trwałym trendem wzrostowym rocznej dynamiki liczby pracujących o 0,7% r/r. Z kolei w przemyśle stopniowe obniżanie tempa wzrostu WDB w okresie od początku 2010 r. systematycznie spowolniało proces odbudowywania zasobu pracy. W szczególności kolejny spadek dynamiki WDB w ostatnim kwartale (o następne niespełna 2 pp.) przyczynił się do silniejszego negatywnego dostosowania po stronie zatrudnienia w tej części gospodarki, które w całym sektorze przemysłowym (w tym budownictwo) obniżyło się – po odsezonowaniu – o ok. 84 tys. osób w ujęciu kwartalnym i ok. 95 tys. osób w stosunku do

analogicznego okresu ub. r. Spadki potwierdzają również dane z SP.

Na przestrzeni ostatnich 9 lat systematycznie rośnie zatrudnienie w sektorze prywatnym. Tendencja ta jest między innymi skutkiem procesów prywatyzacyjnych³. Liczba pracujących w sektorze prywatnym wzrosła na przestrzeni ostatnich 4 kwartałów o 191 tys. osób (po wyeliminowaniu czynników sezonowych). Podczas gdy liczba pracujących ogółem wzrosła zaledwie o 89 tys. osób. Tym samym systematycznie maleje udział sektora publicznego w zatrudnieniu ogółem (do 24,8% w 2q2012).

Wykres nr 4

Zatrudnienie w SP – zmiana % w stosunku do lutego każdego roku (sa)⁴

Miesięczne szeregi dotyczące zatrudnienia w samym sektorze przedsiębiorstw (Wykres nr 4) sugerują zatrzymanie się procesu odbudowywania zasobów kadrowych przez przedsiębiorstwa. Według odsezonowanych danych za lipiec b.r. przeciętne zatrudnienie w SP nieznacznie obniżyło się zarówno w ujęciu rocznym, jak i miesięcznym.

³ Planowane w ciągu najbliższych 2 lat działania prywatyzacyjne dotyczą głównie sektora energetycznego (PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.) oraz finansowego (m.in. PZU S.A. oraz PKO BP S.A.), ale także przetwórstwa przemysłowego oraz górnictwa (zob. „Plan prywatyzacji na lata 2012-2013”, Ministerstwo Skarbu Państwa, marzec 2012 r.).

⁴ Taki sposób prezentacji danych został wybrany ze względu na zaburzenia powodowane corocznymi zmianami próby oraz zmianami strukturalnymi dokonywanymi zazwyczaj w styczniu. Dane za 2009 r. uwzględniają zarówno zmianę próby, jak i modyfikację w klasyfikacji PKD (dlatego nie są w pełni porównywalne z poprzednimi latami).

Popyt na pracę

W 2q2012 pracodawcy powstrzymywali się od podejmowania ważniejszych decyzji związanych ze zwiększeniem zapotrzebowania na pracowników, co przejawiało się utrzymującą się relatywnie niską dynamiką zmian liczby ofert pracy. Szczególnie w tzw. „rynkowej” części popytu od początku roku brak jest istotnych zmian.

Od początku 2011 r. popyt na pracę mierzony liczbą wakatów zgłaszanych do urzędów pracy zachowuje się stabilnie, choć po wyłączeniu z rachunku części subsydiowanej wykazuje słabą tendencję spadkową⁵. Na brak ożywienia popytu na pracę ze strony pracodawców wskazuje również Wskaźnik Rynku Pracy publikowany przez BIEC (por. Wykres nr 5)

Obserwowany w 2q2012 spadek przeciętnej liczby ofert pracy w stosunku do poprzedniego kwartału (-4,1% kw/kw sa), a następnie wahania odnotowane w pierwszych miesiącach 3q2012 (spadek o 1,10% m/m sa w lipcu b.r. oraz wzrost o 8,0% m/m sa w sierpniu, wg szacunków MPiPS) wskazują raczej na powolne zmiany nie wyznaczające trwałej negatywnej tendencji.

Na odnotowane w lipcu b.r. niewielkie zmniejszenie m/m (sa) liczby ofert pracy ogółem złożył się z jednej strony silniejszy spadek liczby ofert pracy subsydiowanej, z drugiej zaś strony niewielki wzrost liczby ofert pracy niesubsydiowanej. Wyższa wahliwość części subsydiowanej w stosunku do niesubsydiowanej wynika z trybu i sposobu rozdysponowania środków Funduszu Pracy⁶.

Liczba ofert niesubsydiowanych (tzw. „rynkowy” komponent popytu na pracę) wzrosła wprawdzie o 5,6% r/r oraz o 5,0% m/m sa, jednak od początku ubiegłego roku wykazuje względną stabilizację na poziomie ok. 40 tys. ofert. Świadczy to o utrzymującej się stagnacji w odbudowywaniu popytu na pracę ze strony pracodawców. Bardziej niepokojącym zjawiskiem jest natomiast spadek liczby nowozatrudnionych osób (zob. rozdział III dotyczący przepływów na rynku pracy), choć analizy oparte na

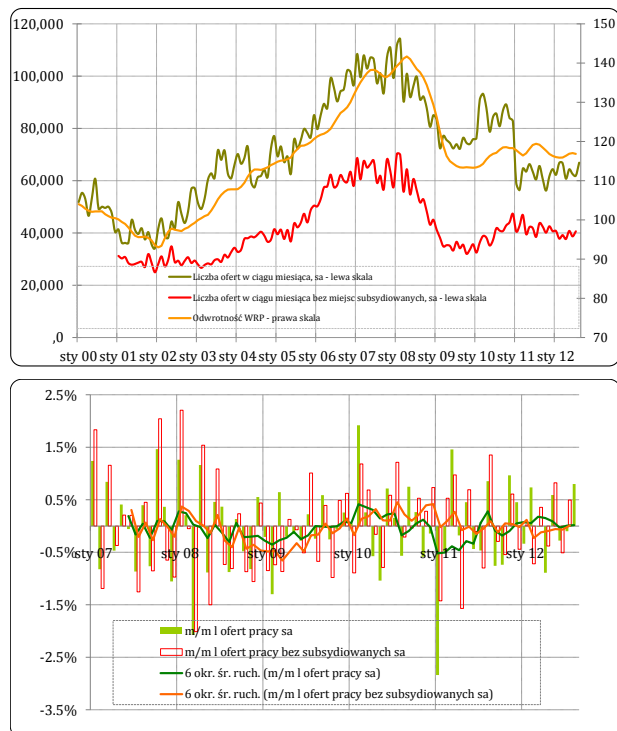
⁵ Również dane pochodzące z Badania popytu na pracę GUS za cztery kwartały ub. r. oraz 1q2012 wskazują na tendencję spadkową. Zgodnie z wynikami tego badania w 1q2012 liczby wolnych miejsc pracy zmalała o 28,9% r/r (wobec spadku o 22,8% w 4q2011, zob. „Monitoring rynku pracy – Popyt na pracę w I kw. 2012 r.”, GUS).

⁶ Dla okresu od początku 2009 r. współczynnik zmienności liczby subsydiowanych ofert pracy jest ponad 2-krotnie wyższy niż w przypadku ofert niesubsydiowanych.

krzywej Beveridge'a nie wskazują na pogarszanie się efektywności procesów zapewniania wakatów przez osoby poszukujące pracę.

Wykres nr 5

Odwrotność Wskaźnika Rynku Pracy BIEC i liczba ofert w urzędach pracy oraz jej dynamiki miesięczne (sa)

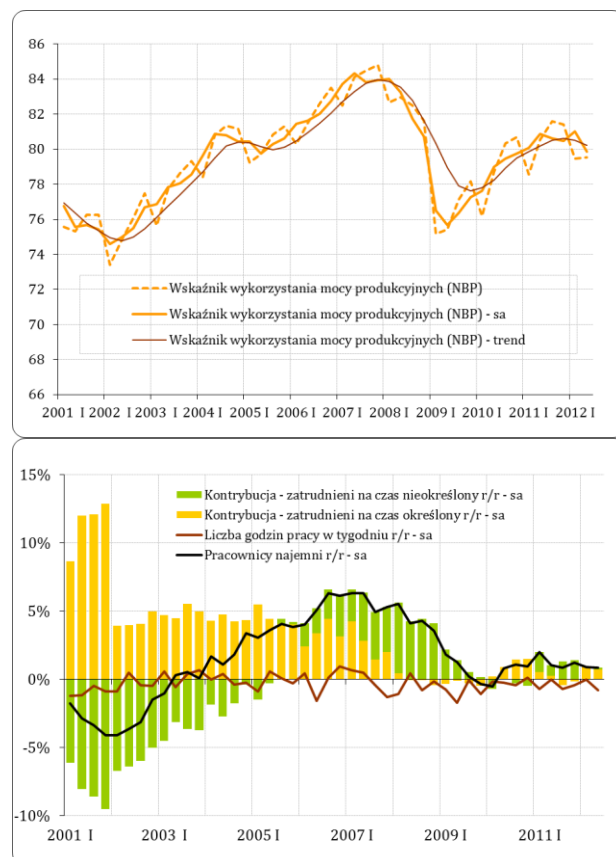
Wykorzystanie czynnika pracy w procesach produkcyjnych

Zgodnie z wynikami Szybkiego Monitoringu NBP w 2q2012 nastąpił nieznaczny spadek wskaźnika wykorzystania mocy produkcyjnych zarówno w ujęciu kwartalnym (o 1,1 pp.), jak i rocznym (o 1,0 pp.). Zmiany te towarzyszyły wyraźnemu obniżeniu tempa wzrostu PKB (do 2,4% w 2q2012 wobec 3,5% r/r w 1q2012). Spadek wykorzystania mocy produkcyjnych nastąpił we wszystkich sektorach gospodarki, w szczególności zaś w budownictwie.

Niższemu wykorzystaniu mocy produkcyjnych towarzyszyło nieco mniej intensywne wykorzystanie czynnika pracy (Wykres nr 6). Przeciętna liczba godzin przepracowanych w tygodniu spadła wg BAEL w 2q2012 o 0,8% r/r sa (wobec stabilizacji w 1q2012). Natomiast dynamika łącznego przepracowanego czasu, uwzględniająca ponadto efekt wzrostu liczby pracujących, wyniosła -0,6% r/r sa (wobec 0,6% r/r sa w 1q2012).

Wykres nr 6

Wskaźnik wykorzystania mocy produkcyjnych oraz odsetek pracujących na podstawie kontraktów krótkoterminowych i liczba godzin przepracowanych w tygodniu (sa)

W 2q2012 kontynuowana była tendencja wzrostowa w przypadku kontraktów na czas określony. Ich roczna dynamika uległa co prawda zmniejszeniu do 2,6% z 3,4% r/r w 1q2012, jednak wciąż obserwowany jest kwartalny przyrost o 0,2% sa. Tego rodzaju tendencja odzwierciedla większą skłonność pracodawców do podpisywania z pracownikami umów czasowych w sytuacji utrzymującej się niepewności w odniesieniu do przyszłej sytuacji ekonomicznej.

Oczekiwane zmiany zatrudnienia

Zgodnie z wynikami ostatniego Badania koniunktury NBP⁷ negatywna korekta oczekiwanego w poprzednim kwartale wzrostu popytu przełożyła się na dalsze ograniczenie planów przedsiębiorstw dot. zwiększania zatrudnienia.

Gorsze perspektywy zbytu oddziaływały negatywnie na zainteresowanie pracodawców przede wszystkim zatrudnianiem nowych pracowników. Relatywnie niewiele przedsiębiorstw było zmuszonych natomiast do redukcji personelu. Wstrzymywaniu się z podejmowaniem decyzji kadrowych sprzyjała utrzymująca się wysoka niepewność co do dalszego rozwoju sytuacji gospodarczej.

Wskaźnik ilustrujący plany przedsiębiorstw dotyczące zatrudnienia w 3q2012 spadł do poziomu -2,8 (o 1,8 pp. w porównaniu z 2q2012). Oznacza to, że w dalszym ciągu więcej jest podmiotów, które planują zmniejszać niż zwiększać zatrudnienie. Wskaźnik nadal utrzymuje się nieco powyżej swojej średniej długookresowej.

Podobnie jak w poprzednim kwartale zwiększanie zatrudnienia w 3q2012 przewidywały firmy w bardzo dobrej sytuacji, oczekujące wzrostu produkcji, planujące wzrost eksportu bądź realizację nowych inwestycji oraz oceniające niepewność swojej przyszłej sytuacji jako niską. Pogorszyły się prognozy zatrudnienia dla przedsiębiorstw o niskim wykorzystaniu mocy produkcyjnych, przewidujących spadek produkcji lub zmniejszenie popytu.

Prognozy zatrudnienia pogorszyły się głównie dla sektora prywatnego, choć wzrost zatrudnienia w 3q2012 deklarowały nadal przedsiębiorstwa z przewagą kapitału zagranicznego. Poprawa prognoz widoczna była w grupie podmiotów sektora publicznego, choć wciąż w tej części gospodarki przeważają plany redukcji zatrudnienia.

W ujęciu branżowym poprawie uległy jedynie prognozy dotyczące zatrudnienia w usługach. Najsilniejsze pogorszenie prognoz nastąpiło natomiast w budownictwie, w mniejszym zaś stopniu także w przemyśle.

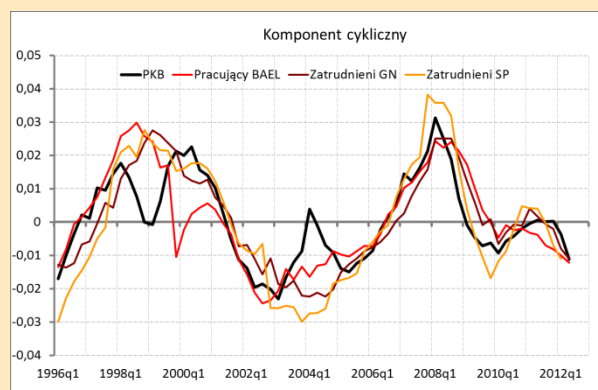
W porównaniu z poprzednim kwartałem pogorszyły się prognozy zatrudnienia w sektorze MŚP, a jednocześnie poprawiły w grupie dużych przedsiębiorstw (z wyjątkiem największych podmiotów zatrudniających pow. 2000 osób, gdzie przewiduje się wyraźną redukcję zatrudnienia). Zarówno w pierwszej jak i drugiej grupie przeważają prognozy spadku zatrudnienia. Najbardziej optymistyczne wydają się natomiast podmioty najmniejsze (poniżej 50 osób), gdzie planowane jest zwiększenie liczby pracujących.

⁷ Dane z „Informacji o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w II kw. 2012 oraz prognozy koniunktury na III kw. 2012”, NBP, lipiec 2012 r.

Ramka 1. Co czeka polski rynek pracy?

Pomimo spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego, zatrudnienie zachowuje nieznacznie dodatnią dynamikę, a bezrobocie rośnie bardzo powoli. Ten rozwój sytuacji jest odmienny od zjawisk obserwowanych we wcześniejszych okresach spowolnienia gospodarczego. Komponent cykliczny różnych miar zatrudnienia cechuje się silnym związkiem z komponentem cyklicznym PKB i obie wielkości w ostatnich kwartałach mają tendencję spadkową. Obserwowany obecnie brak większych zmian zatrudnienia i bezrobocia wynika zatem z wciąż rosnącej długookresowej tendencji poziomu zatrudnienia. Przy spadkowej tendencji długookresowego wzrostu PKB oznacza to, że dynamika wzrostu PKB potrzebna do wygenerowania wzrostu zatrudnienia w gospodarce wydaje się niższa niż w przeszłości. Z drugiej strony sugeruje to, że odzyskanie wysokiego tempa wzrostu produktywności pracy w przyszłości może być utrudnione.

Wszelkie zmiany zachodzące w zachowaniu się poszczególnych szeregów czasowych można lepiej interpretować dekomponując wahania na: (a) trendy długookresowe, (b) wahania koniunkturalne, (c) wahania sezonowe oraz (d) zaburzenia przypadkowe wyznaczane rezydualnie. By analizować powiązania pomiędzy poszczególnymi zmiennymi, należy te zmienne wcześniej poddać właściwej dekompozycji, która umożliwi porównywanie ze sobą adekwatnych kategorii. Jedną z najbardziej popularnych technik dekompozycyjnych jest filtr Hodricka-Prescotta, który pozwala na odseparowanie trendu oraz komponentu cyklicznego. Takiej procedurze poddano cztery szeregi dla Polski: PKB w cenach stałych, pracujących wg BAEL, zatrudnienie w GN oraz zatrudnionych w SP. Szeregi przed analizą zostały zlogarytmowane, co oznacza, że odchylenia od trendu (czyli komponent cykliczny) można interpretować w kategoriach punktów procentowych.

Wykres R1.1. Komponent cykliczny, filtr Hodricka-Prescotta, $\lambda=1600$, dane za okres 1995q1-2012q2

Rynek pracy w Polsce wiernie podąża za koniunkturą gospodarczą, a okres ostatniego spowolnienia gospodarczego nie odbiega pod tym względem od wcześniejszych epizodów, Wykres R1.1. Komponenty cykliczne PKB oraz wszystkich trzech miar zatrudnienia zachowują nie tylko zbieżność w czasie ale także zgodność co do skali zmienności. Pogłębienie spowolnienia gospodarczego dotyczy też rynku pracy i wiąże się z ujemnymi wartościami komponentu cyklicznego także dla miar zatrudnienia.

Wykres R1.2. Trend długookresowy, filtr Hodricka-Prescotta, $\lambda=1600$, dane za okres 1995q1-2012q2

Coraz większą rozbieżność widać pomiędzy trendami długookresowymi dotyczącymi PKB oraz zmiennych rynku pracy. Około 2007 roku zachwiana została relacja pomiędzy długookresowym tempem wzrostu PKB oraz wszystkimi trzema miarami zatrudnienia i ta rozbieżność się pogłębia. Badania wskazują, że najsilniej rozbieżność ta ujawnia się w sektorze usługowym, który odpowiada za wzrost zatrudnienia pomimo słabnącej aktywności gospodarczej.

Wyniki te wskazują, że w ujęciu długookresowym w przeliczeniu na jednego pracującego/zatrudnionego przypada „coraz mniejszy” wzrost wartości wytworzonych dóbr i usług. Przy względnie niskiej prognozowanej dynamice PKB na dwa najbliższe lata skutkować to będzie albo dalszym spadkiem trendu produktywności pracy albo z zasadniczym odwróceniem trendu zatrudnieniowego.

II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE

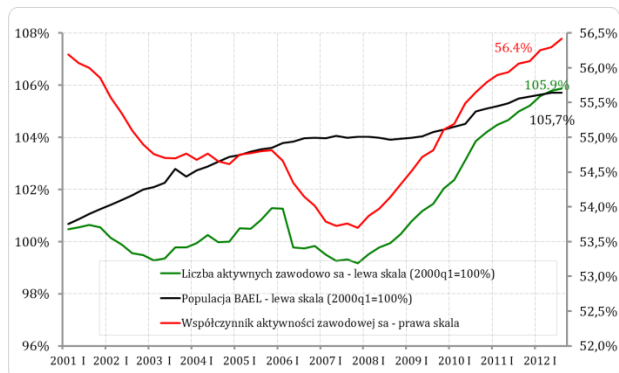
Podaż pracy

W 2q2012 współczynnik aktywności zawodowej kontynuował wzrost. Przy stabilnej populacji BAEL odnotowano zatem wzrost liczby osób aktywnych zawodowo. Rosnąca aktywność przyczyniła się do wzrostu stopy bezrobocia, ponieważ liczba osób aktywnych zawodowo przyrastała szybciej niż liczba osób pracujących.

Wzrost liczby aktywnych zawodowo w 2q2012 odzwierciedla kontynuację obserwowanego od 2007 roku trendu wzrostowego współczynnika aktywności zawodowej⁸. Wzrost jest jednak nieco wolniejszy niż w poprzednich kwartałach. Przyrost r/r wyniósł 0,4 pp. Przy względnie stałym tempie wzrostu populacji, skutkowało to wzrostem podaży pracy (Wykres nr 97). Dane BAEL wskazują, że liczba aktywnych zawodowo wzrosła o 150 tys. osób w ujęciu rocznym i ok. 17 tys. osób w ujęciu kwartalnym, po usunięciu składnika sezonowego.

Wykres nr 7

Liczba aktywnych zawodowo, współczynnik aktywności zawodowej i populacja BAEL (sa)

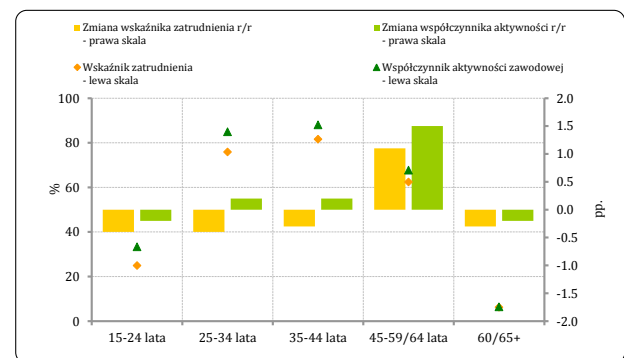
Kolejny kwartał z rzędu wzrost współczynnika aktywności zawodowej objął głównie osoby w wieku przedemerytalnym - wzrost wyniósł 1,1 pp. r/r (Wykres nr 98). Poza tym, niewielki wzrost WAZ o 0,2 pp. r/r obserwowany był także w grupie osób o najwyższej aktywności zawodowej. Konsekwentnie wzrost aktywności przejawia się głównie w grupie osób z wykształceniem ogólnokształcącym (Wykres nr 9).

⁸ Przeciętny kwartalny przyrost współczynnika aktywności zawodowej w ciągu tych 20 kwartałów wyniósł ok. 0,13 pp., co przełożyło się na łączny wzrost o ok. 1,04 mln osób aktywnych zawodowo.

Zmniejszanie się szans na znalezienie zatrudnienia, dotyka w największym stopniu osoby młode i jest czynnikiem zniechęcającym do zwiększania aktywności w najmłodszej grupie wieku (do 24 lat). Ponadto, w 2q2012 praktycznie nie zmieniły się współczynniki aktywności zawodowej oraz wskaźniki zatrudnienia wśród osób z wykształceniem wyższym i średnim zawodowym.

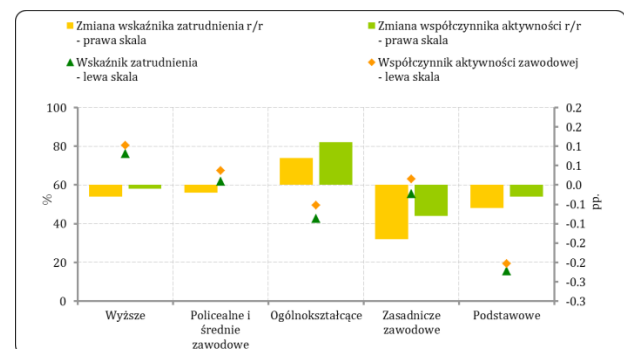
Wykres nr 8

Współczynnik aktywności zawodowej (%), wskaźnik zatrudnienia (%) oraz ich zmiany (r/r w pp.) wg grup wieku

Wykres nr 9

Współczynnik aktywności zawodowej (%), wskaźnik zatrudnienia (%) i ich zmiany (r/r w pp.) wg wykształcenia

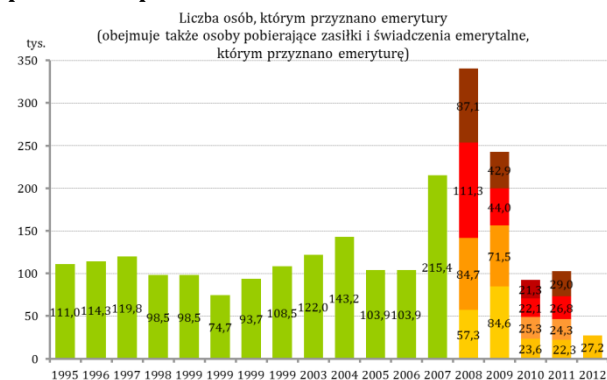
Trwałą tendencją jest spadek wskaźnika zatrudnienia i aktywności zawodowej wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Bez wzrostu aktywności zawodowej i zatrudnienia wśród osób w wieku okołoemerytalnym, aktywność zawodowa przestałaby rosnąć już pod koniec 2011 roku. Duży wzrost aktywności zawodowej osób w wieku przedemerytalnym to skutek tendencji opisywanych we wcześniejszych edycjach Kwartalnej Informacji o Rynku Pracy, tj. systematycznie malejącej liczby przedwczesnych odejść na emeryturę. Po okresie bardzo intensywnego

opuszczania rynku pracy w latach 2008-2009, od 2010 liczba nowo przyznanych emerytur wróciła do poziomów obserwowanych we wcześniejszych latach (por. Wykres nr 10).

W warunkach rosnącej aktywności zawodowej osób starszych, niepokojącym zjawiskiem może być znaczny wzrost bezrobocia i spadki aktywności w przypadku osób młodych.

Wykres nr 10

Liczba osób, którym przyznano emeryturę (obejmuje także osoby pobierające zasiłki i świadczenia emerytalne, którym przyznano emeryturę) na podstawie sprawozdań ZUS

Uwaga: ZUS nie opublikował jeszcze danych za II kwartał 2012r.

Bezrobocie

W przeciwieństwie do lat 2010-2011, pierwsza połowa 2012 roku wskazuje na nieznaczną tendencję wzrostową bezrobocia. W 2q2012 (po wyeliminowaniu czynników sezonowych) obie miary stopy bezrobocia wzrosły wynosząc 12,6% w przypadku danych rejestrowych oraz 10,0% w przypadku BAEL.

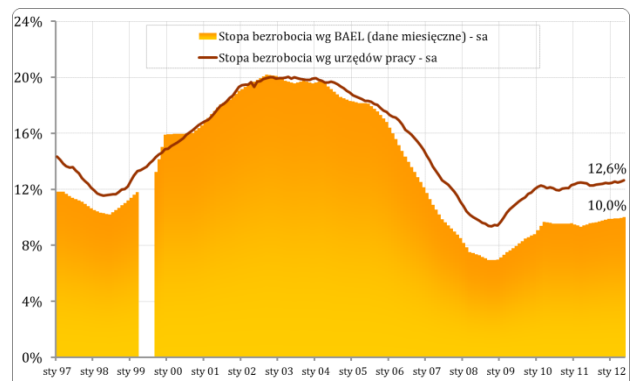
W 2q2012 kontynuowana była tendencja nieznacznych wzrostów stopy bezrobocia BAEL (po wyeliminowaniu sezonowości do 10,0 z 9,9% w 1q2011). Stopa bezrobocia pozostawała poniżej 9,5% po odsezonowaniu od marca 2010 (Wykres nr 11). Wzrosła także stopa bezrobocia rejestrowanego o 0,1 pp. – od początku 2011 roku waha się ona wokół 12,5% sa.

Pomimo niewielkich i mniejszych niż w ostatnich kwartałach zmianach w populacji BAEL, przyrost liczby osób aktywnych zawodowo zdominował wzrost liczby osób pracujących (Wykres nr 12). W konsekwencji, przy wzroście wskaźnika aktywności zawodowej (pomimo niewielkiej skali tego przyrostu) w ujęciu kwartalnym bezrobocie wzrosło o 0,2 pp (po usunięciu czynnika sezonowego). Taki

przebieg jest charakterystyczny dla procesów na rynku pracy od połowy 2010 roku, lecz przyrost liczby pracujących był w 2q2012 najniższy w tym okresie. Przejawia się to także w wynikach analiz opartych o przepływy na rynku pracy (patrz: Rozdział III).

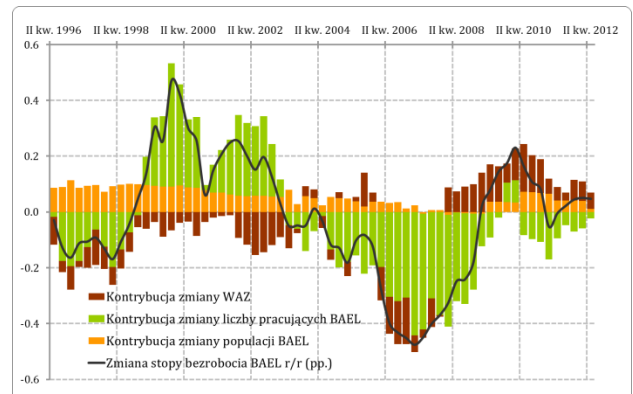
Wykres nr 11

Stopa bezrobocia rejestrowanego i BAEL (sa)

Wykres nr 12

Dekompozycja dynamiki r/r stopy bezrobocia (sa)

Dane z urzędów pracy wskazują, że w 2q2012 nadal wzrosła liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych (o ok. 3% r/r), a malała liczba wyrejestrowanych ogółem (o 10,7% r/r) w tym z tytułu podjęcia pracy (o 8,2% r/r). Danym tym towarzyszy stabilizującą się na względnie niskim poziomie liczba „rynkowych” ofert pracy oraz systematycznie malejąca liczba subsydiowanych miejsc pracy.

Analizy oparte na krzywej Beveridge’a nie wskazują na razie na wzrost bezrobocia strukturalnego (więcej w ramce nr 2).

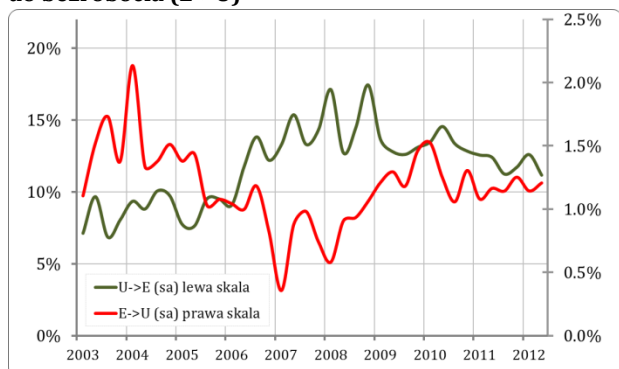
III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY

W pierwszej połowie 2012 roku wyraźnie obniżyło się prawdopodobieństwo znalezienia pracy przez osoby bezrobotne i przepływy do zatrudnienia. Dodatkowo bezrobocie rośnie ze względu na relatywnie niewielki odpływ do nieaktywności osób, które straciły pracę⁹.

Najważniejszymi przepływami decydującymi o zatrudnieniu i bezrobociu w gospodarce są przepływy związane ze znajdowaniem pracy (U->E) oraz utratą pracy (E->U). Jednym z symptomów relatywnie dobrej kondycji polskiego rynku pracy w latach 2009-2010 był jedynie niewielki spadek szans na znalezienie pracy (Wykres nr 13). Objawem spowolnienia był natomiast silny wzrost prawdopodobieństwa utraty pracy w drugiej połowie 2009 roku, który był jednak krótkotrwały.

Wykres nr 13

Prawdopodobieństwa przejścia osoby bezrobotnej do zatrudnienia (U->E) oraz przejścia osoby zatrudnionej do bezrobocia (E->U)

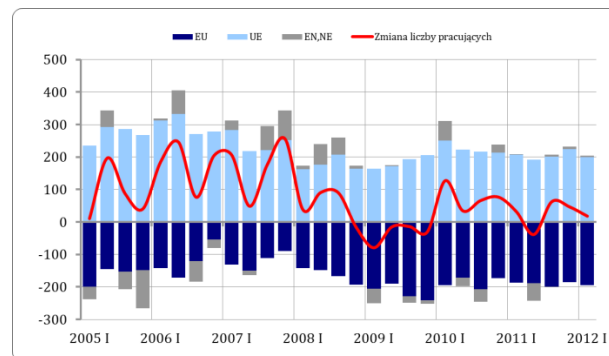

W pierwszej połowie 2012 zaobserwowano spadek prawdopodobieństwa znalezienia pracy i niewielki wzrost prawdopodobieństwa utraty pracy po krótkim okresie poprawy na rynku pracy na przełomie 2011 i 2012 roku. W dalszym ciągu osłabienie popytu na pracę jest wyraźniejsze w danych związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy (Wykresy nr 13 i 14), a mniej w danych związanych ze zwolnieniami, które znajdują się na podwyższonym, choć raczej stabilnym poziomie. Wzrost bezrobocia wynikał nie tylko z wyraźnie mniejszej liczby osób nowozatrudnionych, ale także relatywnie niewielkiemu wpływowi tzw. efektu zniechęcenia, czyli odpływowi poza rynek pracy osób

bezrobotnych (Wykres nr 15). Wśród osób, które wchodzą na rynek pracy obecnie prawie połowa trafia do bezrobocia, podczas gdy w latach 2007-2008 było to poniżej 40%, co jest m.in. wynikiem niskiego popytu na pracę. (Wykres nr 16).

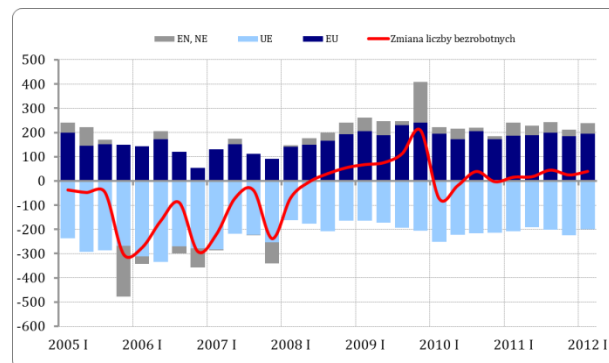
Wykres nr 14

Kwartałne zmiany pracujących –przepływy (w tys. sa)

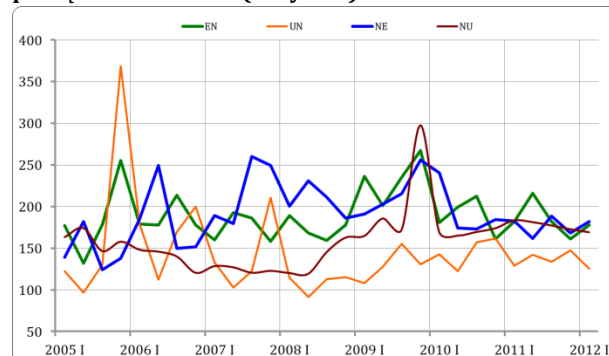
Wykres nr 15

Kwartałne zmiany bezrobocia –przepływy (w tys. sa)

Wykres nr 16

Kwartałne przepływy pomiędzy nieaktywnością a pracą i bezrobociem (w tys. sa)

⁹ Przepływy wyznaczone na podstawie mikrodanych BAEL. Szczegóły metody w aneksie.

IV. WYNAGRODZENIA, WYDAJNOŚĆ I KOSZTY PRACY

Dynamika wynagrodzeń w ujęciu rocznym w całej gospodarce zmniejszyła się w 2q2012, co przy stosunkowo mniejszym spadku dynamiki wydajności pracy pociągnęło za sobą spadek dynamiki ULC. Spadek dynamiki wydajności pracy liczonej na głowę wynikał w znacznej mierze z dostosowania przez firmy do wolniejszego wzrostu PKB poprzez niższą przeciętną liczbę przepracowanych godzin.

Wynagrodzenia

W 2q2012 dynamika wynagrodzeń w gospodarce obniżyła się i wyniosła 3,9% r/r wobec 5,2% r/r w 1q2012 (Tablica nr 1). Do spadku dynamiki przyczynił się przede wszystkim spadek dynamiki płac w SP z 5,3% r/r w 1q2012 do 3,0% r/r w 2q2012 (widoczny przede wszystkim w przemyśle). Dodatkowo zmniejszyła się dynamika wynagrodzeń w sekcjach związanych administracją, edukacją oraz nauką i techniką. Dynamika przeciętnych wynagrodzeń w gospodarce w ujęciu realnym w 2q2012 obniżyła się do -0,1% r/r wobec wzrostu o 1,0% r/r w 1q2012.

Tablica nr 1
Dynamika wynagrodzeń w gospodarce i jej sekcjach r/r (zgodne z PKD 2007)

	2009				2010				2011				2012	
	1q	2q	3q	4q	1q	2q	3q	4q	1q	2q	3q	4q	1q	2q
Gospodarka*	6.8	4.4	4.9	4.7	4.1	3.8	2.9	6.0	4.5	5.3	6.6	4.3	5.2	3.9
Rolnictwo	-0.3	-2.4	-3.1	-2.2	1.0	12.9	9.9	15.1	9.5	11.7	14.9	7.8	17.3	13.2
Sektor przedsiębiorstw	6.3	3.7	3.9	3.8	2.8	3.8	2.0	4.3	4.1	5.0	6.1	4.6	5.3	3.0
Usługi finansowe	0.3	3.9	0.8	8.5	-2.5	5.0	7.9	0.2	8.6	9.0	4.8	4.5	2.5	7.5
Nauka i technika	9.1	4.9	9.1	2.4	-0.6	5.1	-5.6	2.9	2.2	-2.7	7.6	0.4	3.2	1.6
Administracja	11.9	7.2	6.3	0.2	5.2	0.2	0.2	5.6	3.0	4.6	6.9	1.8	3.4	1.3
Edukacja	10.7	5.2	6.8	6.0	10.0	3.2	4.5	9.4	5.7	5.9	7.2	5.5	6.0	4.8
Ochrona zdrowia	11.0	6.3	6.5	1.6	2.9	3.3	1.8	3.0	2.3	2.8	2.7	2.1	2.1	2.6
Mikropodmioty i reszta GN**	1.5	3.7	6.7	4.9	5.3	0.4	0.2	11.5	-2.9	2.7	9.1	7.1	13.3	12.3

*Dane dla pełnej zbiorowości;

** Kolorem czerwonym oznaczono szacunki IE.

W stosunku do 2q2012 plany podniesienia wynagrodzeń na 3q2012 zadeklarowało mniej przedsiębiorców ankietowanych w ramach Szybkiego Monitoringu NBP (12,3% po korekcie sezonowej - o 1,1 pp. mniej niż w poprzednim kwartale).

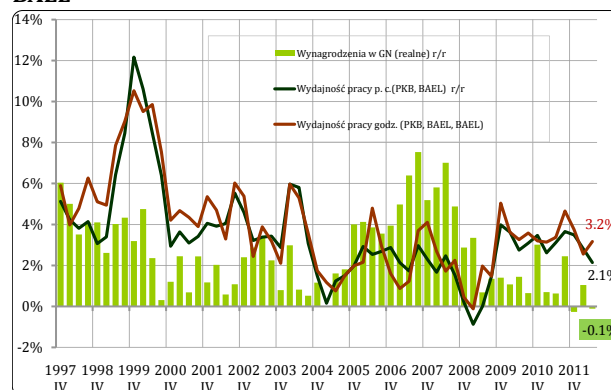
Wydajność

W 2q2012 dynamika wydajności pracy w przypadku rachunku opartego na danych BAEL kontynuowała spadek i wyniosła 2,1% r/r wobec 2,8% r/r w 1q2012 (Wykres nr 17). Tempo wzrostu wydajności było niższe od tempa wzrostu płac nominalnych. Dynamika wydajności liczona na jednego zatrudnionego (p.c.) jak i na godzinę pracy (p.h.) w

2q2012 była zdecydowanie wyższa od dynamiki płac realnych (deflowanych CPI).

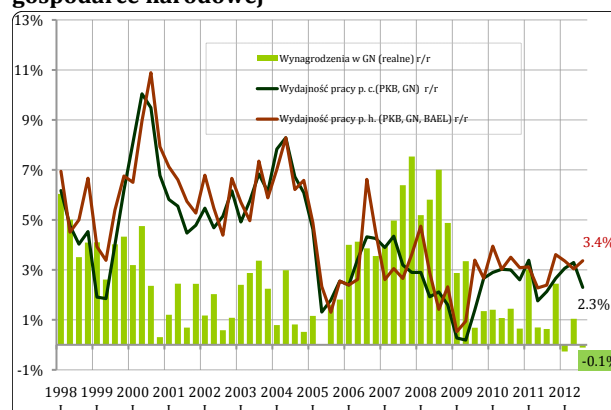
Wykres nr 17

Zmiany wydajności pracy a wzrost płac realnych wg BAEL¹⁰

Wykres nr 18

Zmiany wydajności pracy a wzrost płac realnych w gospodarce narodowej

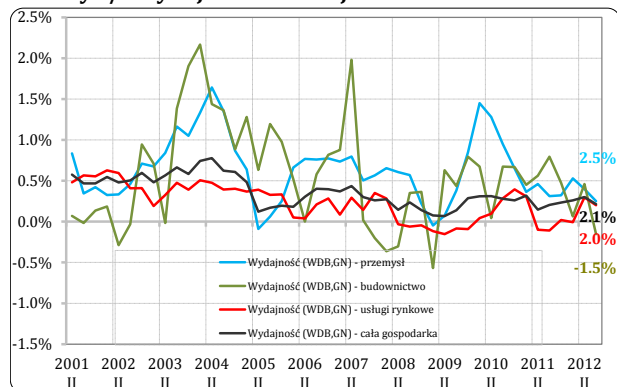
W przypadku rachunku opartego na danych z Gospodarki Narodowej (Wykres nr 18) w 2q2012 dynamika wydajność pracy spadła w ujęciu p.c., lecz wzrosła w ujęciu godzinowym. Wydajność w ujęciu p.c. wyniosła 2,3% (wobec 3,3% przed kwartałem), a w ujęciu p.h. 3,4% (wobec 3,0% przed kwartałem).

¹⁰ Do kalkulacji tempa wzrostu wydajności pracy na zatrudnionego (p.c.) wykorzystano realną dynamikę PKB oraz dynamikę liczby pracujących wg BAEL. W przypadku wydajności godzinowej (p.h.) posłużono się realnym tempem wzrostu PKB oraz dynamiką łącznie przepracowanego czasu, stanowiącego iloczyn liczby pracujących wg BAEL oraz przeciętnie przepracowanej liczby godzin w tygodniu wg BAEL.

Analiza produktywności pracy w ujęciu branżowym prowadzi do wniosku, że w stosunku do 2q2012 wyraźnie spadła wydajność pracy w budownictwie na skutek silnego spadku wartości dodanej brutto przy słabszym spadku dynamiki zatrudnienia. Obniżeniu uległo także tempo wzrostu wydajności w przemyśle i usługach. Pociągnęło to za sobą spadek wydajności w GN (Wykresy nr 19 i 20)¹¹.

Wykres nr 19

Zmiany r/r wydajności w sekcjach GN

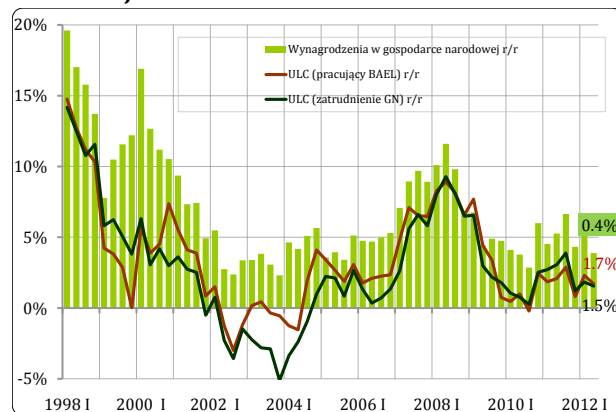
Wg wyników Szybkiego Monitoringu w II kw. 2012 r. relacja pomiędzy wzrostem wynagrodzeń i wzrostem wydajności pracy nieco się poprawiła w stosunku do kwartału poprzedniego – zmniejszył się udział przedsiębiorstw, w których wydajność nie nadąża za płacami oraz utrzymał się odsetek firm, w których wydajność rośnie szybciej niż wynagrodzenia.

Jednostkowe koszty pracy (ULC)

W 2q2012 dynamika jednostkowych kosztów pracy spadł do 1,7% przy pomiarze na podstawie BAEL (wobec 2,3% r/r w 1q2012) oraz 1,5%, jeśli miarą zatrudnienia są pracujący w GN (wobec 1,8% r/r w 1q2012), (Wykres nr 20). W przypadku obu miar dynamika ta znajduje się nieco poniżej średniej dla ostatnich trzech lat.

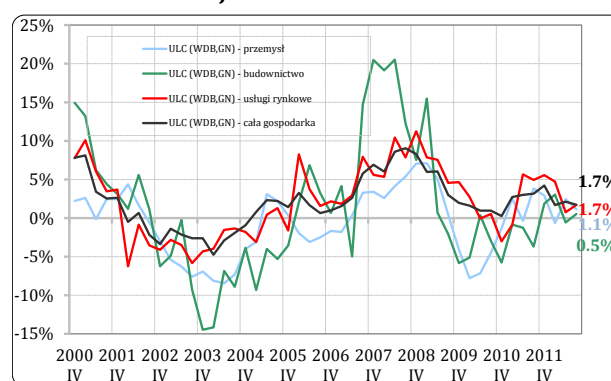
Wykres nr 20

Wzrost ULC a wzrost płac nominalnych w gospodarce narodowej

Wykres nr 21

Wzrost ULC w sekcjach GN

W 2q2012 nastąpił spadek ULC w przemyśle na skutek znacznego spadku dynamiki płac przy stosunkowo mniejszym spadku wydajności pracy (Wykres nr 21). Natomiast w przypadku budownictwa ULC wzrosło na skutek silniejszego spadku wydajności pracy przy słabszym spadku dynamiki płac. W przypadku usług nastąpił nieznaczny wzrost ULC.

¹¹ W przypadku analizy po sektorach do wyliczenia zmian w wydajności i ULC użyto wartości dodanej brutto (WDB).

V. RYNEK PRACY W POLSCE NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW

Według najnowszych dostępnych danych (1q2012) sytuacja na rynkach pracy w UE uległa dalszemu pogorszeniu. Kontynuowana była tendencja wzrostu stopy bezrobocia i spadku popytu na pracę w większości krajów UE.

Polska cechowała się w 1q2012 dodatnią lecz malejącą dynamiką zatrudnienia (0,1% r/r w 1q2012 wobec 0,6% r/r w 4q2011). W skali całej UE dynamika zatrudnienia w 1q2012 uległa obniżeniu do -0,1% r/r (wobec 0,0% r/r w 4q2011). Natomiast w ujęciu kwartalnym dynamika zatrudnienia w UE w 1q2012 nieznacznie wzrosła i wyniosła 0,0% kw/kw (wobec -0,1% kw/kw w 4q2011). Dalsze spadki zatrudnienia odnotowano w budownictwie. Zmniejszeniu uległo również zatrudnienie w usługach i przemyśle.

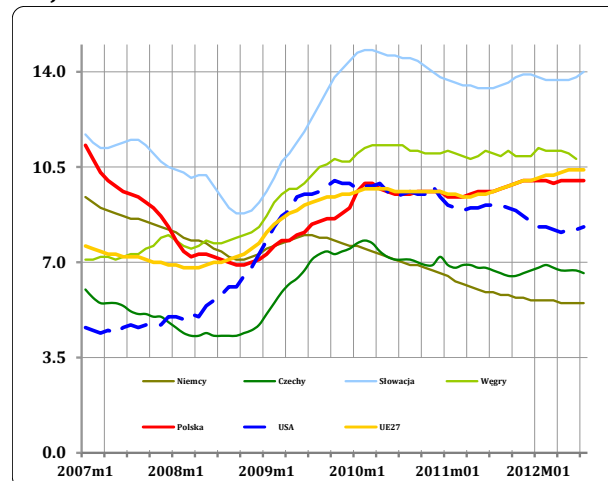
Stopa bezrobocia w Polsce jest w porównaniu z danymi historycznymi stosunkowo niska i stabilna (10,0% w lipcu br. wobec 10,0% w czerwcu br.). W UE stopa bezrobocia w maju 2012 pozostała stabilna oraz historycznie wysoka i wyniosła 10,3% (wobec 10,3% w kwietniu br.).

Dynamika kosztów pracy w Polsce obniżyła się w 1q2012 do 2,9% r/r (wobec 4,3% w 4q2011). Przeciętna dynamika kosztów pracy w sferze rynkowej w UE w 1q2012 również uległa obniżeniu: do 2,0% r/r (wobec 2,6% r/r w 4q2011).

Wciąż pogłębiają się różnice pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi UE. Z jednej strony niektóre kraje cechują się dodatnią dynamiką zatrudnienia oraz stosunkowo niską stopą bezrobocia (Austria, Niemcy, Holandia). Z drugiej strony część krajów członkowskich charakteryzuje się nadal silnymi spadkami zatrudnienia oraz rekordowo wysokimi stopami bezrobocia (Hiszpania, Irlandia, Portugalia, Grecja). Szczególnie widoczne różnice występują w przypadku bezrobocia wśród osób w grupie wiekowej 15-24 lata: niektóre kraje (Austria, Niemcy, Holandia) cechują się stopą bezrobocia dla tej grupy wiekowej poniżej 10%. Natomiast w przypadku Hiszpanii i Grecji stopa ta wynosi ponad 50%.

Wykres nr 22

Zharmonizowana stopa bezrobocia w wybranych krajach

Źródło: Eurostat.

Kilka dalszych czynników może wskazywać na pogorszenie sytuacji na rynku pracy w skali całej UE w 1q2012. Oczekiwania dotyczące zatrudnienia w większości sektorów pozostają poniżej swoich długookresowych średnich, przy czym najniższe są one wciąż w budownictwie.¹² Kontynuowana była rozpoczęta w 2q2011 tendencja spadkowa dynamiki liczby godzin pracy przepracowanych przez pracowników agencji pracy tymczasowej - w całej UE dynamika ta w marcu 2012 wyniosła -4,2% r/r (wobec -3,7% r/r w lutym br., 1,1% r/r w październiku 2011 i 4,7% r/r w sierpniu 2011).¹³ Dalszemu zmniejszeniu uległa również dynamika zatrudnienia za pośrednictwem Internetu w UE (do 2% r/r w lipcu br. wobec 6% r/r w kwietniu br., 8% r/r w marcu br. i 9% r/r w styczniu br.).¹⁴

Na tle krajów UE pozytywnie wyróżniają się Stany Zjednoczone, w których stopa bezrobocia obniża się, w sierpniu 2012 do poziomu 8,1% (choć wciąż jest to poziom wyraźnie wyższy od długookresowej średniej). Jednocześnie kolejny miesiąc z rzędu wzrosło tam zatrudnienie.

Kraje regionu Europy Śr.-Wsch. (Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Słowacja, Węgry) są najmniej zróżnicowane pod względem sytuacji na rynkach

¹² „EU Employment and Social Situation Quarterly Review June 2012”

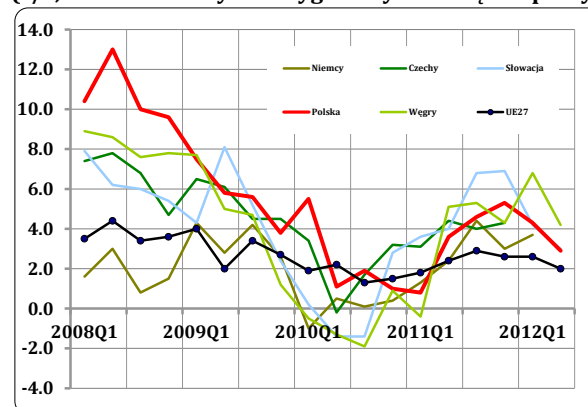
¹³ „Eurociett Agency Work Business Indicator July 2012”

¹⁴ „Monster Employment Index July 2012”

pracy od krajów UE ogółem. Wciąż wysokie bezrobocie utrzymuje się na Słowacji, zwłaszcza wśród osób w wieku 15-24 lata. Również w krajach nadbałtyckich obserwowane jest wysokie bezrobocie choć następuje tu stopniowa poprawa. Najniższe bezrobocie w Europie Środkowej występuje w Czechach. (Wykres nr 22).

Dynamika kosztów pracy w sferze rynkowej w krajach regionu Europy Śr.-Wsch. w 1q2012 uległa obniżeniu ale wciąż była wyższa od przeciętnej dla całej UE (Wykres nr 23). Najwyższa dynamika kosztów pracy występowała na Węgrzech: 4,2% r/r.

Wykres nr 23
Indeks kosztów pracy dla sfery rynkowej gospodarki
(r/r, odsezonowany i skorygowany o liczbę dni pracy)

Źródło: Eurostat.

OPRACOWANIE:

Stanisław Cichocki, Katarzyna Saczuk,
Paweł Strzelecki, Joanna Tyrowicz,
Robert Wyszyński

APROBOWAŁ:

Dyr. Michał Gradzewicz

.....
(Pieczęć i podpis dyrektora biura IE
lub jego zastępcy)

ZATWIERDZIŁ:

Dyr. Jacek Kotłowski

.....
(Pieczęć i podpis dyrektora
lub zastępcy dyrektora IE)

ANEKS: TERMINY I DEFINICJE

Ze względu na złożoność i wieloaspektowość oraz charakter zjawisk analizowanych w ramach rynku pracy, w statystyce wykorzystuje się różne źródła danych, m.in. sprawozdawczość przedsiębiorstw, badania ankietowe czy dane z urzędów pracy. Niestety, relatywnie często zdarza się, że różne zmienne, pochodzących z różnych źródeł, mają takie same nazwy, np. samych podstawowych kategorii osób pracujących można wskazać kilka. Ponadto, każde źródło, ze względu na sposób gromadzenia danych pokazuje tylko fragment interesującego zjawiska. Najczęściej nie można wskazać jednego, najlepszego, szeregu czy źródła danych; dla uzyskania pełnego obrazu konieczne jest połączenie informacji z różnych zbiorów. W odpowiednich sekcjach zestawiane są różne dane ze wskazaniem źródeł wskazując, wszędzie gdzie to możliwe, źródła danych. Poniżej zestawiono najważniejsze informacje o danych wykorzystanych w poszczególnych sekcjach.

Dynamiki roczne oraz dynamiki kwartalne szacowane są zawsze na danych odsezonowanych. Odsezonowanie przeprowadzane jest metodą TRAMO/Seats z uwzględnieniem liczby dni pracujących.

Kontrybucje do zmian szacowane są jako iloczyn udziału danej grupy/zmiennej w populacji w danym kwartale oraz dynamiki (kwartalnej lub rocznej) dla tej grupy/zmiennej.

$$\text{Kontrybucja}_{i,t} = \alpha_{i,t} \bullet \Delta x_{i,t}$$

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ

Pracujący wg BAEL – liczba pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Pracujący w badaniu to osoba, która w tygodniu poprzedzającym badanie przynajmniej 1 godzinę wykonywała pracę przynoszącą zarobek, miała pracę lecz jej nie wykonywała ze względu na urlop, chorobę itp., lub pomagała nieodpłatnie w rodzinnej działalności gospodarczej. Badanie obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej mieszkające w gospodarstwach domowych przebywające w kraju, lub nieobecne nie dłużej niż 3 miesiące. Dane kwartalne.

Pracujący w GN – liczba pracujących w gospodarce narodowej poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie i jednostkami budżetowymi prowadzącymi działalność w zakresie obrony narodowej oraz bezpieczeństwa publicznego. Badanie obejmuje osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, prowadzących działalność gospodarczą łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin, wykonujących pracę nakładczą, agentów i zatrudniane przez nich osoby oraz członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Dane kwartalne; stan na koniec okresu sprawozdawczego.

Pracujący w sektorze przedsiębiorstw (SP) – liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw ograniczonym do podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób. Sektor przedsiębiorstw tworzą podmioty których podstawową działalnością jest wytwarzanie wyrobów i usług niefinansowych. Mogą to być osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących powyżej 9 osób, z wyłączeniem rolnictwa. Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalności naukowej, edukacji, administracji publicznej i obrony narodowej oraz opieki zdrowotnej.

Samozatrudnieni (pracujący na własny rachunek) – osoby prowadzące działalność gospodarczą lub właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych, czerpiących dochód z pracy w gospodarstwie. Dane na podstawie BAEL.

Wskaźnik rynku pracy (BIEC) – wskaźnik wyprzedzający dla wielkości bezrobocia przygotowywany przez Biuro Inwestycji i Cykli ekonomicznych.

W przeciwieństwie do danych BAEL, dane GUS opisujące liczbę zatrudnionych oraz pracujących w sektorze przedsiębiorstw (SP), jak również w gospodarce narodowej (GN) dotyczą wyłącznie podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób tj. bez mikro-podmiotów. Ponadto wyłączają rolników indywidualnych oraz pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Wg BAEL pracującym jest każda osoba, która w ostatnim tygodniu (licząc od daty wywiadu) przepracowała przynajmniej 1 godzinę, zaś wg GN oraz w SP liczba pracujących przeliczana jest na pełne etaty.

II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE

Bezrobotni wg BAEL – osoby w wieku 15 lat i więcej nie pracujące w poprzednim tygodniu, ale aktywnie poszukujące pracy i będące w stanie ją podjąć. Do bezrobotnych nie zalicza się kształcących się w systemie szkolnictwa w trybie dziennym. Dane kwartalne.

Bezrobotni zarejestrowani – liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Urzędach Pracy. Dane miesięczne; stan na koniec miesiąca.

Aktywni zawodowo (podaż pracy) – pracujący wg BAEL oraz bezrobotni wg BAEL łącznie. Dane kwartalne.

Stopa bezrobocia wg BAEL – udział bezrobotnych wg BAEL w aktywnych zawodowo. Dane kwartalne.

Stopa bezrobocia rejestrowanego – udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Cywilna ludność aktywna zawodowo to, prawdopodobnie, łącznie bezrobotni zarejestrowani oraz pracujący na podstawie sprawozdawczości przedsiębiorstw. Dane miesięczne.

Populacja BAEL (populacja ogółem) – populacja osób w wieku 15 lat i więcej będących członkami gospodarstw domowych, przebywających w gospodarstwach w Polsce lub nieobecnych nie dłużej niż 3 miesiące. W praktyce jest to populacja Polski, pomniejszona o dzieci oraz osoby zamieszkujące w gospodarstwach zbiorowych (hotele pracownicze, internaty, siły zbrojne, itp.) lub w systemie skoszarowanym oraz osoby przebywające za granicą dłużej niż 3 miesiące. Dane kwartalne.

Aktywność zawodowa (współczynnik aktywności zawodowej) – udział aktywnych zawodowo w populacji BAEL. Dane kwartalne.

Wskaźnik zatrudnienia – udział pracujących wg BAEL w populacji BAEL.

III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY I DOPASOWANIA STRUKTURALNE

Dane o kwartalnych przepływach na rynku pracy pochodzą z BAEL. Przepływy pomiędzy stanami na rynku pracy oparte są na obserwacjach statusu na rynku pracy tych samych osób w dwóch kolejnych kwartałach. Osoby, które w kwartale poprzednim pracowały, a w bieżącym były bezrobotne doświadczyły przepływu z zatrudnienia do bezrobocia (E->U). Analogicznie, osoby, które w kwartale poprzednim były bezrobotne, a w bieżącym pracowały doświadczyły przepływu z bezrobocia do zatrudnienia (U->E). Ze względu na metodologię oraz wykruszenie się panelu, dane te odbiegają od danych makro reprezentatywnych dla całej populacji. Dla zachowania spójności danych o przepływach pochodzących z obserwacji tych samych osób w dwóch kolejnych kwartałach w ankiecie BAEL z publikowanymi przez GUS danymi zagregowanymi, w których wyniki są ważone, użyty został algorytm iteracyjny (*Iterative Proportional Fitting*).

IV. WYNAGRODZENIA I KOSZTY PRACY

Przeciętne wynagrodzenia w GN – przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto przypadające na jednego zatrudnionego (tj. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w gospodarce narodowej, Dane kwartalne.

Przeciętne wynagrodzenia w SP – przeciętne wynagrodzenia nominalne brutto przypadające na jednego zatrudnionego (tj. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w sektorze przedsiębiorstw. Dane miesięczne.

Dynamika wynagrodzeń w GN w ujęciu realnym – iloraz wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w GN oraz kwartalnego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Dane kwartalne.

Dynamika wynagrodzeń w SP w ujęciu realnym – iloraz wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w SP oraz miesięcznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Dane miesięczne.

ULC (pracujący BAEL; jednostkowe koszty pracy) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn pracujących wg BAEL oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB. Dane kwartalne.

- ULC (zatrudnieni GN; jednostkowe koszty pracy) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w GN oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w całej gospodarce. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w GN oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – przemysł – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w przemyśle. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w przemyśle (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w przemyśle (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w przemyśle. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – budownictwo – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w budownictwie. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w budownictwie (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w budownictwie (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w budownictwie. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – usługi rynkowe – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w usługach rynkowych. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w usługach rynkowych (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w usługach rynkowych (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w usługach rynkowych. Dane kwartalne.

V. PROGNOZY I ICH WERYFIKACJA

Wszystkie prognozy w tej sekcji pochodzą z projekcji inflacji przygotowywanych za pomocą modelu NECMOD przez Biuro Prognoz i Projekcji w Instytucie Ekonomicznym NBP. Z prognozami zestawiane są adekwatnie korygowane dane bieżące. Gdy mowa o płacach, odnosi się to do wynagrodzeń w GN. Pracujący to liczba pracujących wg BAEL (szereg korygowany – uspołniany w czasie, aby uwzględnić kilkakrotnie wprowadzane zmiany metodologii BAEL). Pracujący poza rolnictwem to pracujący wg BAEL bez pracujących w rolnictwie indywidualnym (szereg korygowany i uspołniany w czasie przez NBP, aby uwzględnić kilkakrotnie wprowadzane zmiany metodologii BAEL).

Gdy mowa o stopie bezrobocia, odnosi się ona do definicji na podstawie BAEL.

ULC gospodarka oraz ULC poza rolnictwem określają dynamikę kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu oraz dynamikę kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w gospodarce poza rolnictwem indywidualnym. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn pracujących wg BAEL oraz pracujących wg BAEL bez pracujących w rolnictwie indywidualnym (szeregi korygowane j.w.). Przeciętne wynagrodzenie na podstawie danych z GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB.

VI. POLSKA NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW

Zharmonizowana stopa bezrobocia – Dane miesięczne zharmonizowanej stopy bezrobocia używanej w porównaniach międzynarodowych oparte są na odsezonowanych danych kwartalnych krajowych badań wg Labour Force Survey (LFS; polskim odpowiednikiem LFS jest BAEL). Podstawą oszacowania jest LFS; dane są jednak korygowane aby były w pełni spójne w czasie (oryginalne dane nie są, ze względu na wprowadzane dość liczne zmiany w LFS w kolejnych latach). Dane rejestrowe wykorzystywane są pomocniczo do uzyskania miesięcznych dynamik stopy bezrobocia pochodzącej z LFS. Dane miesięczne, porównywalne między krajami. Jeśli ukazujące się z opóźnieniem dane LFS wskazują na tendencje odmienne od danych rejestrowych, EUROSTAT rewiduje publikację..

Indeks kosztów pracy dla sfery rynkowej gospodarki – indeks całkowitych kosztów pracy ponoszonych przez pracodawców (zawierający zarówno koszty płacowe, jak i pozapłacowe, ale bez kosztów rekrutacji i zwalniania) w przeliczeniu na godzinę pracy. Dotyczy sfery rynkowej gospodarki (ang. Business Economy) tj. wszystkich gałęzi gospodarki oprócz rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, ochrony zdrowia, edukacji i administracji publicznej (wg NACE Rev. 2). Dane kwartalne, odsezonowane, skorygowane o efekty kalendarzowe.